

GVB Holding NV

Jaarverslag 2017

Jaarrekening 2017

Geconsolideerde jaarrekening 2017

Geconsolideerde balans op 31 december 2017 (voor resultaat bestemming)

Tabel 47

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Activa		
Vaste activa		
1 Materiële vaste activa	121.705	113.327
2 Financiële vaste activa	2.531	5.528
Totaal vaste activa	124.236	118.855
Vlottende activa		
3 Voorraden	27.744	27.358
4 Onderhanden projecten	7.225	2.751
5 Vorderingen	46.744	61.293
6 Liquide middelen	50.648	65.931
Totaal vlottende activa	132.361	157.333
Totaal activa	256.597	276.188
Passiva		
7 Groepsvermogen	96.397	95.989
8 Voorzieningen	45.745	47.158
9 Kortlopende schulden	114.455	133.041
Totaal passiva	256.597	276.188

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017

Tabel 48

Bedragen in duizenden euro's		2017	2016
Bedrijfsopbrengsten			
10	Netto-omzet	436.828	429.007
	Mutatie in onderhanden projecten	4.474	2.368
11	Overige bedrijfsopbrengsten	6.090	7.953
	Som der bedrijfsopbrengsten	447.392	439.328
Bedrijfslasten			
12	Kosten voor grond- en hulpstoffen	22.104	21.236
13	Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	51.030	56.814
14	Lonen en salarissen	208.166	197.587
15	Sociale lasten	51.641	51.380
16	Afschrijvingen op materiële vaste activa	12.879	12.886
17	Overige bedrijfskosten	94.883	110.884
	Som der bedrijfslasten	440.703	450.787
	Bedrijfsresultaat	6.689	-11.459
18	Financiële baten en lasten	7	-9
	Resultaat voor belastingen	6.696	-11.468
19	Vennootschapsbelasting	3.026	-4.262
	Resultaat na belastingen	3.670	-7.206

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017

Tabel 49

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	6.689	-11.459
19 Vennootschapsbelasting	-	-
<i>Aanpassingen voor:</i>		
16 Afschrijvingen en amortisatie investeringsbijdragen	13.179	12.826
8 Mutatie voorzieningen	-1.413	14.510
<i>Mutaties werkkapitaal:</i>		
3 Voorraden	-386	-2.476
4 Onderhanden projecten	-4.474	-2.368
5 Kortlopende vorderingen	26.667	16.892
9 Kortlopende schulden	-28.376	3.221
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	11.886	31.146
18 Ontvangen rente	7	40
18 Betaalde rente	-	-49
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	11.893	-9
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
1 Investeringsbijdrage materiële vaste activa	-31.714	-79.364
1 Investeringsbijdrage materiële vaste activa	7.829	90.751
1 Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	60
2 (Des)investerings in financiële vaste activa	-29	-16
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-23.914	11.431
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
7 Betaald dividend	-3.262	-5.508
Ontvangst uit langlopende schulden	-	-
Aflossing langlopende schulden	-	-
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-3.262	-5.508
Netto kasstroom	-15.283	37.060
Verloop geldmiddelen		
6 Stand op 1 januari	65.931	28.871
6 Stand op 31 december	50.648	65.931
Mutatie boekjaar	-15.283	37.060

Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. Dergelijke transacties zijn gecorrigeerd in de vergelijkende cijfers.

Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening

Activiteiten

GVB Holding NV is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht die is opgericht op 26 oktober 2006 en is gevestigd te Amsterdam. De statuten van GVB Holding NV zijn het laatst gewijzigd bij akte van 28 oktober 2015. Gemeente Amsterdam houdt alle aandelen in de vennootschap.

De belangrijkste activiteiten van GVB Holding NV en haar groepsmaatschappijen ('de Groep') zijn het verlenen van diensten op het gebied van openbaar vervoer en daaraan gerelateerde activiteiten in en rondom de vervoerregio Amsterdam.

Continuïteit

Vervoerregio Amsterdam (de concessieverlener voor het openbaar vervoer) heeft eind 2013 afspraken gemaakt met GVB over de uitvoering van het openbaar vervoer tot en met 2024 in de gemeenten Amsterdam, Diemen, Duivendrecht (gemeente Ouder-Amstel) en enkele uitlopers naar Amstelveen en Schiphol. Parallel daaraan heeft Gemeente Amsterdam (als opdrachtgever voor het onderhoud van de railinfrastructuur) voor dezelfde periode een contract met GVB afgesloten voor het beheer en onderhoud van de railinfrastructuur in Amsterdam.

Volgens de concessieafspraken neemt de exploitatiesubsidie af van € 102 miljoen in 2012 naar € 11 miljoen in 2024 (oorspronkelijke afspraak: afbouwen naar € 36 miljoen). In deze periode zijn majeure ontwikkelingen voorzien, die zullen leiden tot grote financiële en vervoerkundige wijzigingen (zoals de komst van de Noord/Zuidlijn). Vervoerregio Amsterdam, Gemeente Amsterdam en GVB treden met elkaar in overleg om de vervoerconcessie en het onderhoudscontract op de effecten van deze ontwikkelingen te bespreken.

Partijen hebben daarnaast afgesproken dat in de jaren 2015, 2018 en 2021 een herijking van de gemaakte afspraken plaatsvindt. Indien van toepassing gaan deze in 2016, 2019 en 2022 in. Vanwege de extra groei van de reizigersopbrengsten heeft de herijking in 2016 geleid tot een in verhouding berekende verlaging van de exploitatiesubsidie.

GVB Activa BV heeft een kredietfaciliteit bij Gemeente Amsterdam met een oneindige looptijd. Deze kredietfaciliteit is bij de verzelfstandiging van GVB overeengekomen en kent een maximum ter hoogte van de boekwaarde van de materiële vaste activa, met een plafond van € 600 miljoen. Op 31 december 2017 is de boekwaarde van € 91,4 miljoen opvraagbaar als lening bij Gemeente Amsterdam voor de financiering van nieuwe investeringen. Op 31 december 2017 is voor een belangrijk deel al het rijdend materieel gefinancierd door middel van investeringsbijdragen van Vervoerregio Amsterdam.

Het saldo van de kortlopende schulden en vlottende activa op 31 december 2017 is een netto vordering van € 17,9 miljoen.

In het licht van bovenstaande uiteenzetting is de directie van mening dat de continuïteit voor de periode van één jaar na het opmaken van de jaarrekening is geborgd. De in deze jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vennootschap.

Vestigingsadres

GVB Holding NV met Kamer van Koophandel nummer 34258788, is statutair gevestigd op Arlandaweg 106, 1043 HP Amsterdam, Postbus 2131, 1000 CC Amsterdam.

Stelselwijzigingen

In 2017 heeft geen stelselwijziging plaatsgevonden.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van GVB Holding NV zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Als het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van GVB Holding NV samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of over wie zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin GVB Holding NV direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met potentiële stemrechten die kunnen worden uitgeoefend.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen over wie GVB Holding NV een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of over wie zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld. Intercompany-transacties, intercompany-winsten, onderlinge vorderingen en onderlinge schulden tussen groepsmaatschappijen worden geëlimineerd. De waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen zijn gelijk aan de waarderingsgrondslagen voor de groep.

Groepsverhoudingen

GVB Holding NV te Amsterdam staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Een overzicht van de gegevens, vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW, is onderstaand opgenomen.

Tabel 50 **Geconsolideerde maatschappijen naar de stand van 31 december 2017**

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal
GVB Exploitatie BV	Amsterdam	100%
GVB Infra BV	Amsterdam	100%
GVB Activa BV	Amsterdam	100%
GVB Veren BV	Amsterdam	100%
MEA BV	Amsterdam	100%
GVB Stations Retail & Ontwikkeling BV	Amsterdam	100%
GVB Commercieel Vervoer BV	Amsterdam	100%

Toepassing van artikel 2:402 BW

De vennootschappelijke winst-en-verliesrekening over 2017 van GVB Holding NV is verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening. Daarom is in de vennootschappelijke jaarrekening slechts een beknopte winst-en-verliesrekening opgenomen, overeenkomstig artikel 2:402 BW.

Verbonden partijen

Als verbonden partij van GVB Holding NV worden alle rechtspersonen aangemerkt door wie overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de

statutaire directieleden en andere sleutelfunctionarissen in het management van GVB Holding NV en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

De aard en de omvang van transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Gemeente Amsterdam

- Gemeente Amsterdam is enig aandeelhouder van GVB Holding NV en vormt als zodanig de algemene vergadering. Gemeente Amsterdam verstrekt investeringsbijdragen voor investeringen in de strategische materiële vaste activa in GVB Veren BV. Gemeente Amsterdam verstrekt een langlopende kredietfaciliteit voor de financiering van investeringen in de strategische materiële vaste activa in GVB Activa BV.
- GVB Infra BV heeft met de afdeling Metro en Tram van Gemeente Amsterdam overeenkomsten gesloten voor het uitvoeren van regulier onderhoud en het uitvoeren van vervangingsonderhoud aan de railinfrastructuur. De overeenkomsten vertegenwoordigen voor 2017 een waarde van € 61,4 miljoen (2016: € 60,2 miljoen).
- Afdeling Verkeer en Openbare Ruimte van Gemeente Amsterdam is opdrachtgever voor GVB Veren BV voor de exploitatie van de veerdiensten. De opbrengst voor de exploitatie van GVB Veren BV bedraagt € 13,7 miljoen over 2017 (2016: € 13,3 miljoen).

Vervoerregio Amsterdam

Vervoerregio Amsterdam en GVB hebben een overeenkomst (OV-concessie) gesloten voor het openbaar vervoer en de sociale veiligheid in het concessiegebied Amsterdam. De opbrengsten uit deze overeenkomst zijn in 2017 € 49,1 miljoen (2016: € 59,1 miljoen). Vervoerregio Amsterdam oefent via Gemeente Amsterdam doorslaggevende zeggenschap uit over GVB Exploitatie BV. Dit betekent dat daar waar de statuten van GVB Holding NV bevoegdheden geven aan de aandeelhouder met betrekking tot GVB Exploitatie BV, Gemeente Amsterdam deze bevoegdheden zal uitoefenen na voorafgaand overleg met Vervoerregio Amsterdam en overeenkomstig de aanwijzingen van Vervoerregio Amsterdam zal handelen. Vervoerregio Amsterdam verstrekt (investerings)bijdragen voor de investeringen in de strategische materiële vaste activa in GVB Activa BV.

MEA BV heeft in 2015 een achtergestelde lening verstrekt aan de Coöperatie Openbaar Vervoerbedrijven U.A. van € 1,3 miljoen. GVB neemt zitting in het bestuur van deze coöperatie.

Buiten de reguliere jaarlijkse beloningen hebben geen transacties met directie en commissarissen plaatsgevonden.

De verbonden partijen worden in dit verslag bij naam genoemd, zonder terugkerende vermelding dat het verbonden partijen betreft.

Grondslagen

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de 'Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving', die zijn uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Als geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst-

en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen die verwijzen naar de toelichting.

Valuta

Bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders is vermeld.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs en onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Op terreinen wordt niet afgeschreven, met uitzondering van afgekochte erfpacht die lineair wordt afgeschreven gedurende de periode waarvoor de erfpacht is afgekocht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschafkosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten. Voor significante activa worden de verschillende onderdelen (componenten) apart geactiveerd en afgeschreven naar de verwachte economische levensduur van het component.

Kosten van groot onderhoud worden opgenomen in de waardering zodra deze kosten zich voordoen en aan de criteria voor activering is voldaan. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen wordt dan als gedesinvesteerd beschouwd en wordt ten laste van het resultaat gebracht. Als de verwachting over de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden deze verantwoord als een schattingswijziging. Kosten van vernieuwing worden slechts geactiveerd als zij leiden tot een levensduurverlenging van het actief.

Overheidssubsidies in de vorm van bijdragen op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de bijdragen betrekking hebben.

Op activa in aanbouw wordt niet afgeschreven. Afschrijvingen gaan in vanaf de maand volgend op het moment van ingebruikname.

Uitgaven voor aanschaf van computerapparatuur en -programmatuur worden, met uitzondering van grote investeringsprojecten, niet geactiveerd maar in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat gebracht.

Financiële vaste activa

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Deelnemingen

Deelnemingen waarin GVB invloed van betekenis kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid zijn gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde).

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Als de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Als en voor zover GVB Holding NV in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat en van de eventuele verkoop van de deelneming.

Als sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde (zie verder de paragraaf 'Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa'); afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Overige vorderingen

Overige vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Overige vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst. Als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs.

Een bijzondere waardevermindering wordt direct ten laste van het resultaat gebracht.

Als wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden is verantwoord, niet meer bestaat of is afgenomen, wordt de toegenomen boekwaarde van dat desbetreffende actief niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn als geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige

kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardevermindingsverlies dat daarvoor opgenomen was, moet worden teruggenomen als de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking.

De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen ('verbruiksartikelen') en handelsgoederen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out') of lagere opbrengstwaarde. De verkrijgingsprijs wordt bepaald als de laatst bekende inkoopprijs, waarbij herwaardering van de voorraad plaatsvindt naar de voortschrijdend gemiddelde verkrijgingsprijs. Deze herwaardering wordt ten laste of ten gunste van het resultaat gebracht.

De voorraden vervangingsonderdelen worden gewaardeerd op vervaardigingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De vervaardigingsprijs omvat alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging. Onder de kosten van vervaardiging vallen directe loonkosten, materiaalkosten en toeslagen voor aan de productie gerelateerde kosten.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, en indien van toepassing, verwerkte verliezen en al ingediende termijnen. Onderhanden projecten worden in de balans opgenomen onder de vlottende activa of kortlopende schulden al naar gelang de stand. In de toelichting wordt deze stand gesplitst naar debet- en creditsaldi.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen en in mindering gebracht op de boekwaarde.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

De algemene vergadering stelt de bestemming van het resultaat vast. Vooruitlopend op deze bestemming wordt het resultaat boekjaar toegevoegd of onttrokken aan het eigen vermogen als onverdeeld resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De

voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Als de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en als het waarschijnlijk is dat deze vergoeding wordt ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Bij het contant maken wordt de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties als disconteringsvoet gehanteerd. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de verwachte looptijd.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisontwikkelingen en inschattingen voor de blijf- en sterftekans. Bij het contant maken wordt de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties van 1,22% (2016: 1,25%) als disconteringsvoet gehanteerd.

Overige voorzieningen

Voorziening onderhoud

Voor de extra uitgaven in verband met achterstallig onderhoud aan rijdend materieel wordt een voorziening voor onderhoud opgenomen. Deze wordt verantwoord in GVB Exploitatie BV. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de geschatte materiaal- en arbeidskosten die nodig zijn om het rijdend materieel technisch in de staat te brengen die past bij de huidige levensduurfase.

Voorziening instandhoudingsverplichtingen

Voor de verwachte uitgaven in verband met het moeten voldoen aan instandhoudingsverplichtingen voor rijdend materieel wordt een voorziening voor instandhoudingsverplichtingen opgenomen. GVB Activa BV heeft deze contractuele verplichtingen richting Vervoerregio Amsterdam en Gemeente Amsterdam. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de geschatte materiaal- en arbeidskosten die nodig zijn om het rijdend materieel in de technische staat te brengen die past bij de instandhoudingsverplichtingen.

Pensioenen

GVB Holding NV heeft een toegezegde pensioenregeling voor haar werknemers. Medewerkers die hiervoor in aanmerking komen hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij GVB.

De pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) en in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premies worden als lasten verantwoord. GVB heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies.

ABP probeert elk jaar het pensioen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Het bestuur van ABP beoordeelt per jaar of het pensioen kan worden geïndexeerd. Dit is afhankelijk van de dekkingsgraad (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door zijn financiële verplichtingen). De dekkingsgraad van ABP is op 31 december 2017 104,4% (2016: 96,6%). De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze zijn verschuldigd. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa als dit leidt tot

een terugstorting of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Operationele leasing

De vennootschap heeft leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom zijn verbonden, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten in het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengstverantwoording

Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Projectopbrengsten en projectkosten

Voor onderhanden projecten, waarvan het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten en de projectkosten verwerkt als opbrengst werken voor derden en kosten in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum (de 'Percentage of Completion'-methode, ofwel de PoC-methode).

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Als het resultaat (nog) niet op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, worden de opbrengsten als opbrengst werken voor derden verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald; de projectkosten worden dan verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt. Zodra het resultaat wel op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt opbrengstverantwoording plaats volgens de PoC-methode naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen als en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die aan projectactiviteiten worden toegerekend en kunnen worden toegewezen aan het project, en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend. Als het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, worden de verwachte verliezen onmiddellijk

in het resultaat verwerkt. De voorziening voor het verlies maakt deel uit van de post onderhanden projecten.

Netto-omzet

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van diensten en opbrengst werken voor derden onder aftrek van kortingen en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de Groep.

Reizigersopbrengsten

De post reizigersopbrengsten bestaat uit direct aan GVB toekomende opbrengsten uit het gebruik van de OV-chipkaart (het reizen op saldo, wegwerpkarten en GVB-netabonnements) evenals indirect aan GVB toegerekende opbrengsten uit het aandeel van de landelijke en regionale verkoop van interoperabele abonnementen (OV-jaarkaarten, Randstad-Noord zone-abonnementen). De indirecte opbrengsten worden bepaald op basis van diverse verdeelsystemen, gebaseerd op het via de OV-chipkaart gemeten reisgedrag. De definitieve afrekening van de opbrengst vierde kwartaal wordt verwacht in het eerste kwartaal van het jaar volgend op het verslagjaar. De in de jaarrekening opgenomen opbrengst voor interoperabele abonnementen is een zo betrouwbaar mogelijke inschatting gebaseerd op de laatst bekende informatie en toegerekend aan de periode waarop het reisrecht van toepassing is.

Contractopbrengsten

De contractopbrengsten betreffen subsidies voortvloeiend uit:

- het OV-concessiecontract tussen GVB en Vervoerregio Amsterdam voor de exploitatie van openbaar vervoer en de sociale veiligheid rond het openbaar vervoer;
- het contract tussen GVB en de afdeling Metro en Tram van Gemeente Amsterdam voor het beheer en onderhoud van de railinfrastructuur;
- het contract tussen GVB en de afdeling Verkeer en Openbare Ruimte van Gemeente Amsterdam voor vervoer met de GVB veren en ponten.

Alle contractopbrengsten worden verwerkt in het resultaat in de periode waarin de daaraan gerelateerde activiteiten zijn verricht.

Opbrengsten uit werken voor derden

De opbrengsten uit de beheer- en onderhoudsprojecten railinfrastructuur die GVB voor derden verricht zijn afzonderlijk gerubriceerd in de netto-omzet, onder opbrengsten uit werken voor derden. Het resultaat wordt bepaald naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum, voor zover het resultaat op betrouwbare wijze kan worden ingeschat. Als dit niet mogelijk is, wordt het resultaat geheel verantwoord in het boekjaar waarin het project wordt opgeleverd respectievelijk is voltooid.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies bestaan uit exploitatiesubsidies en investeringsbijdragen. Exploitatiesubsidies worden verantwoord als opbrengst in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer zich een gesubsidieerd exploitatietekort heeft voorgedaan. De subsidies worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op de daarbij behorende investeringen. Zowel op investeringen als op investeringsbijdragen wordt afgeschreven. De afschrijvingen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze zijn verschuldigd aan personeel.

Pensioenen

GVB Holding NV heeft de pensioenregeling voor haar personeel ondergebracht bij ABP en verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premies worden als lasten verantwoord.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf de maand volgend op het moment van ingebruikname afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven, met uitzondering van vooruitbetaalde erfpacht. De afschrijvingen op investeringsbijdragen worden in de winst-en-verliesrekening als amortisatie investeringsbijdragen verantwoord.

Bij een schattingswijziging van de toekomstige gebruiksduur, worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop of als gevolg van desinvesteringen van materiële vaste activa worden verantwoord onder de afschrijvingen op materiële vaste activa.

Financiële baten en lasten

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst-en-verliesrekening verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten komen ten laste van het jaar waarover zij worden verschuldigd.

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftekbare kosten.

Resultaat uit deelnemingen

Als resultaat uit deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, wordt het verschil tussen de waarde van de deelneming in het vorige boekjaar en het huidige boekjaar als resultaat aangemerkt.

Risicobeheersing

Renterisico

GVB loopt renterisico over het spaarsaldo onder de liquide middelen en rentedragende vorderingen en schulden.

Kredietrisico

GVB heeft een significante concentratie van zijn opbrengstenstroom bij Gemeente Amsterdam en Vervoerregio Amsterdam, beide overheidsinstellingen. Gemeente Amsterdam is bovendien de enige aandeelhouder van GVB Holding NV. Het kredietrisico van GVB is hierdoor beperkt. De liquide middelen staan uit bij banken met minimaal een A-rating.

Marktrisico, liquiditeitsrisico, kasstroomrisico en overige risico's

GVB heeft contractuele afspraken met Gemeente Amsterdam en Vervoerregio Amsterdam over de jaarlijkse subsidies voor de exploitatie van het openbaar vervoer en het beheer & onderhoud van de railinfrastructuur over de periode tot en met 2024 en over de financiering van de investeringsverplichtingen door middel van kredietfaciliteiten en investeringsbijdragen. Een verdere uiteenzetting over de subsidiestromen is opgenomen bij de toelichting op de continuïteit. GVB loopt geen risico's ten aanzien van buitenlandse valuta en maakt geen gebruik van derivaten en soortgelijke financiële instrumenten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt in kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit kasmiddelen en banktegoeden. Alle banktegoeden kunnen worden beschouwd als liquide. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Toelichting bij de geconsolideerde balans op 31 december 2017

1. Materiële vaste activa

Tabel 51

Bedragen in duizenden euro's	Terreinen	Bedrijfsgebouwen	Rijdend Materieel	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in aanbouw	2017	2016
<i>Percentage afschrijvingen</i>	2%	2-20%	3,33%	5-25%	-		
Aanschafwaarde	10.276	143.779	832.840	162.235	116.010	1.265.140	1.205.296
Investeringsbijdragen	-51	-47.926	-515.378	-39.748	-70.471	-673.574	-557.867
Cumulatieve afschrijvingen	-2.054	-93.248	-381.803	-137.331	-	-614.436	-579.097
Cumulatieve amortisatie investeringsbijdragen	3	22.175	76.707	37.312	-	136.197	93.264
Boekwaarde op 1 januari	8.174	24.780	12.366	22.468	45.539	113.327	161.596
Investeringsbijdragen	-	1.332	49.457	16.222	-25.507	41.504	80.323
Desinvesteringen	-	-	-41.594	-1.946	23.593	-19.947	-115.707
aanschafwaarde	-	-	-5.910	-70	-	-5.980	-20.479
Desinvesteringen afschrijvingen	-	-	5.855	70	-	5.925	20.419
Desinvesteringen investeringsbijdragen	-	-	125	16	-	141	-
Desinvesteringen amortisatie	-	-	-70	-16	-	-86	-
investeringsbijdragen	-	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-206	-3.348	-46.517	-9.013	-	-59.084	-55.758
Amortisatie investeringsbijdragen	2	1.009	43.884	1.010	-	45.905	42.932
Mutaties in boekwaarde	-204	-1.007	5.230	6.273	-1.914	8.378	-48.270
Aanschafwaarde	10.276	145.111	876.387	178.387	90.503	1.300.664	1.265.140
Investeringsbijdragen	-51	-47.926	-556.847	-41.678	-46.878	-693.380	-673.574
Cumulatieve afschrijvingen	-2.260	-96.596	-422.465	-146.274	-	-667.595	-614.436
Cumulatieve amortisatie investeringsbijdragen	5	23.184	120.521	38.306	-	182.016	136.197
Boekwaarde op 31 december	7.970	23.773	17.596	28.741	43.625	121.705	113.327

Terreinen

GVB heeft op 1 januari 2007 de terreinen in erfpacht gekregen van Gemeente Amsterdam voor een periode van 50 jaar. De erfpachtcanon over deze periode is vooruitbetaald en wordt lineair afgeschreven.

Investeringsbijdragen

De investeringen bedragen in 2017 € 41,5 miljoen. Ter dekking van een belangrijk deel van de investeringen hebben GVB Activa BV en GVB Veren BV in 2017

investeringsbijdragen ontvangen van respectievelijk Vervoerregio Amsterdam en Gemeente Amsterdam ter hoogte van € 19,9 miljoen (2016: € 115,7 miljoen). Omdat in 2015 en 2016 additionele investeringsbijdragen zijn ontvangen, heeft aanpassing plaatsgevonden van de exploitatiesubsidiereeks van 2016 tot en met 2024.

Terugklapclausule

De strategische activa van GVB zijn ondergebracht in GVB Activa BV. In de 'Overeenkomst van geclausuleerde koop en overdracht GVB Activa BV' is vastgelegd in welke gevallen Gemeente Amsterdam, GVB Holding NV kan verzoeken de aandelen in GVB Activa BV in eigendom aan haar over te dragen ('de terugklap'). Gemeente Amsterdam heeft een pandrecht op alle activa, vorderingen en de aandelen in GVB Activa BV. Voor de activa en bijbehorende vorderingen uit verzekeringspolissen en koopovereenkomsten die met investeringsbijdragen van Vervoerregio Amsterdam zijn gefinancierd, berust een pandrecht bij de Vervoerregio Amsterdam. Voor toekomstige investeringen zal volgens deze afspraken worden gehandeld. Op de registergoederen in GVB Activa BV rust een recht van hypotheek.

2. Financiële vaste activa

Tabel 52

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Latente belastingvorderingen	1.281	4.278
Achtergestelde lening	1.250	1.250
Totaal	2.531	5.528

De latente belastingvorderingen zijn in 2016 ontstaan als gevolg van de invoering van de vennootschapsbelasting en hebben betrekking op compensabele verliezen en tijdelijke verschillen.

De samenstelling van compensabele verliezen en tijdelijke verschillen is als volgt:

Tabel 53

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Verrekenbare tijdelijke verschillen	-	1.478
Compensabele verliezen (voorwaarts)	1.281	2.800
	1.281	4.278

De compensabele verliezen kunnen op basis van geprognostiseerde toekomstige resultaten worden terugverdiend.

In 2017 heeft de Belastingdienst aangegeven voorstander te zijn van vereenvoudiging van de fiscale waardering door uit te gaan van de commerciële waardering. Hierdoor is het fiscaal activeren en daarna afschrijven (ten laste van het fiscale resultaat) van kleine investeringen komen te vervallen. In 2016 was hier bij het bepalen van de vennootschapsbelastinglast wel rekening mee gehouden, waardoor tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering ontstonden. In 2017 zijn deze tijdelijke verschillen gecorrigeerd.

Achtergestelde lening

Op 31 december 2015 heeft GVB een achtergestelde lening verstrekt voor een periode van vijf jaar aan de Coöperatie Openbaar Vervoerbedrijven U.A. tegen een rentepercentage van 0%. In 2017 waren er geen mutaties betreffende deze lening.

3. Voorraden

Tabel 54

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Grond- en hulpstoffen	26.564	25.867
Gereed product en handelsgoederen	951	1.290
Vooruitbetaald op voorraden	229	201
Totaal	27.744	27.358

De post grond- en hulpstoffen betreft de waarde van de op balansdatum aanwezige magazijnonderdelen voor rijdend materieel en de railinfrastructuur.

4. Onderhanden projecten

Tabel 55

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Projectkosten en toegerekende winst	131.760	112.112
Verliesvoorziening	-393	-925
Ingediende termijnen	-124.142	-108.436
Stand op 31 december	7.225	2.751
Onderhanden projecten		
Onderhanden projecten vordering	20.287	13.161
Onderhanden projecten verplichting	-13.062	-10.410
Totaal	7.225	2.751

De post onderhanden projecten betreft met name het saldo van op 31 december 2017 lopende beheer- en onderhoudsprojecten aan de railinfrastructuur, in opdracht van de afdeling Metro en Tram van Gemeente Amsterdam, en in opdracht van derden.

5. Vorderingen

Tabel 56

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Handelsdebiteuren	24.951	23.635
Overige vorderingen	21.793	37.658
Totaal	46.744	61.293

Handelsdebiteuren

Handelsdebiteuren bestaan voor € 16,7 miljoen (2016: € 16,5 miljoen) uit vorderingen op Gemeente Amsterdam en Vervoerregio Amsterdam.

Overige vorderingen

Overige vorderingen bestaan voor € 12,1 miljoen (2016: € 22,0 miljoen) uit nog te ontvangen investeringsbijdragen van Vervoerregio Amsterdam, uit vorderingen op personeel en uit vooruitbetaalde bedragen betreffende licentiekosten, huur en verzekering.

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

6. Liquide middelen

De liquide middelen bestaan op 31 december 2017 voor € 12,0 miljoen (2016: € 16,1 miljoen) uit vrij opneembare banktegoeden en kasmiddelen. Een bedrag van € 38,6 miljoen (2016: € 49,8 miljoen) is ondergebracht in spaarproducten die vrij opneembaar zijn en een variabele rente hebben.

Het direct opvraagbare gedeelte binnen de kredietfaciliteit van Gemeente Amsterdam bedraagt op 31 december 2017 € 91,4 miljoen.

Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Onder de kasstroom uit operationele activiteiten is het bedrijfsresultaat gestegen met € 18,1 miljoen naar € 6,7 miljoen winst in 2017. De kortlopende schulden nemen met € 28,4 miljoen af, met name doordat slechts een klein deel van de vergoeding met betrekking tot de OV-studentenkaart 2018 in 2017 is vooruitontvangen in tegenstelling tot 2016. Het betrof toen € 32,4 miljoen.

Onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten is het dividend opgenomen dat is betaald aan de aandeelhouder van € 3,3 miljoen.

7. Groepsvermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de vennootschappelijke jaarrekening nader toegelicht.

8. Voorzieningen

Tabel 57

Bedragen in duizenden euro's	1 januari 2017	Dotatie	Onttrekking	31 december 2017
Personeelsvoorzieningen				
Reorganisatie	2.020	1.521	1.833	1.708
FLP	5.626	65	892	4.799
FLP-werkgeverslasten	1.644	34	269	1.409
Uitkering bij jubilea	4.269	478	532	4.215
Overige personeelsvoorzieningen	3.070	526	173	3.423
Totaal personeelsvoorzieningen	16.629	2.624	3.699	15.554
Overige voorzieningen				
Onderhoud	554	-	554	-
Instandhoudingsverplichtingen	29.975	387	171	30.191
Totaal overige voorzieningen	30.529	387	725	30.191
Totaal	47.158	3.011	4.424	45.745

Personeelsvoorzieningen

Reorganisatie

De voorziening voor reorganisatiekosten betreft de verplichtingen aan inactief personeel en aan personeel dat van werkloosheid- en wachtgeldregelingen gebruikmaakt. De verplichtingen zijn contant gemaakt met een disconteringsvoet van 0,0% (2016: 0,0%).

FLP

De FLP-regeling (Functiegericht Levensfasebewust Personeelsbeleid) is ontwikkeld bij het cao-akkoord van juni 2008. Tram- en busbestuurders die na 1949 zijn geboren krijgen een levensloopbijdrage. Daarmee kunnen ze sparen voor verlof om eerder te kunnen stoppen met werken. Ze krijgen dezelfde 1,5% als het overige personeel en daarbovenop een extra, structurele bijdrage van 2%. Er is geen voorziening getroffen voor de structurele bijdrage.

Personeel dat op 1 mei 2008 in dienst was van GVB krijgt een extra bijdrage waarmee (in combinatie met de structurele bijdrage) 1,5 jaar tegen 80% van het eindloon kan worden gespaard door de bijdragen in een levensloopregeling te storten. De bijdragen voor deze overgangsregeling (bovenop de reguliere en de structurele bijdrage) zijn opgenomen in de FLP-voorziening. De voorziening is contant gemaakt met een disconteringsvoet van 0,20% (2016: 0,12%).

Bij het bepalen van de voorziening is rekening gehouden met individuele carrièreperspectieven, met toekomstige salarisontwikkelingen en met aflopende uitstroomkansen in verhouding tot de leeftijd.

De FLP-regeling is gebaseerd op de levensloopregeling. De wetgeving hieromtrent is in 2011 gewijzigd. Werknemers die hun FLP-bijdrage storten in een levensloopregeling kunnen van de regeling gebruik blijven maken mits zij eind 2011 een levensloopsaldo hadden van minimaal € 3.000. Voor het merendeel van de werknemers die spaarden was dit het geval. De werknemers die de FLP-bijdrage laten uitbetalen kunnen niet

meer instappen in een levensloopregeling. De wetwijziging heeft geen effect op de verplichting aan het personeel in het kader van de FLP-regeling.

FLP-werkgeverslasten

De bedragen die in een levensloopregeling worden gestort, worden gebruikt om de brutoloonkosten uit te betalen bij opname van levensloop. GVB betaalt de werkgeverslasten bij opname van levensloopverlof voor de medewerkers in de FLP-overgangsregeling. Hiervoor is een aparte voorziening getroffen. De verplichtingen zijn contant gemaakt met een disconteringsvoet van 0,0% (2016: 0,0%). Hierbij is rekening gehouden met toekomstige loonontwikkelingen en personeelsverloop.

Uitkering bij jubilea

Medewerkers die 25, 40 en 50 jaar in dienst zijn van GVB, krijgen bij elk van deze jubilea een gratificatie. Deze voorziening betreft de contante waarde van de hiervoor ingeschatte toekomstige verplichtingen. De contante waarde is berekend op basis van een disconteringsvoet van 1,22% (2016: 1,25%). Hierbij is rekening gehouden met toekomstige loonontwikkelingen en personeelsverloop.

De dotatie voor uitkeringen bij jubilea bestaat voor € 51.000 uit rentetoevoeging.

Overige voorzieningen

Onderhoud

GVB Exploitatie BV vormt een voorziening voor achterstallig onderhoud voor de extra uitgaven aan onderhoud van het metro- en trammaterieel. Hiermee wordt bewerkstelligd dat het materieel ononderbroken in exploitatie kan worden gehouden tot het einde van de verwachte levensduur.

Instandhoudingsverplichtingen

GVB Activa BV heeft verplichtingen richting Gemeente Amsterdam en Vervoerregio Amsterdam met betrekking tot de instandhouding van de strategische activa waaronder metro- en trammaterieel. De voorziening voor instandhoudingsverplichtingen is opgenomen voor de verwachte uitgaven in verband met het moeten voldoen aan instandhoudingsverplichtingen voor het metro- en trammaterieel ter hoogte van het bedrag dat op balansdatum als verplichting aanwezig is. Jaarlijks vindt een herijking plaats.

Tabel 58 Specificatie van de voorzieningen naar verwachte looptijd

Bedragen in duizenden euro's	< 1 jaar	> 1 jr < 5 jr	> 5 jaar	Totaal
Personeelsvoorzieningen				
Reorganisatie	1.074	532	102	1.708
FLP	944	2.317	1.538	4.799
FLP-werkgeverslasten	250	1.159	-	1.409
Uitkering bij jubilea	448	1.220	2.547	4.215
Overige personeelsvoorzieningen	154	565	2.704	3.423
Totaal personeelsvoorzieningen	2.870	5.793	6.891	15.554
Overige voorzieningen				
Instandhoudingsverplichtingen	3.964	26.227	-	30.191
Totaal overige voorzieningen	3.964	26.227	-	30.191
Totaal	6.834	32.020	6.891	45.745

9. Kortlopende schulden

Tabel 59

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Vooruitontvangen bedragen	29.836	62.552
Schulden aan leveranciers	13.664	5.718
Belastingen en premies sociale verzekeringen	14.412	15.030
Schulden terzake van pensioenen	2.894	2.458
Overige schulden	53.649	47.283
Totaal	114.455	133.041

Vooruitontvangen bedragen

Op 31 december 2017 heeft GVB € 1,3 miljoen vooruitontvangen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor de OV-studentenkaart 2018 (2016: 32,2 miljoen), € 9,7 miljoen van Vervoerregio Amsterdam voor de exploitatie van het openbaar vervoer en voor sociale veiligheid (2016: € 10,7 miljoen) en is € 10,2 miljoen ontvangen voor verkopen van jaarabbonnementen in 2017 waarvan het reisrecht betrekking heeft op 2018 (2016: € 11,0 miljoen).

Belastingen en premies sociale verzekeringen

De af te dragen loonheffing en premie sociale verzekeringen bedraagt € 12,8 miljoen (2016: € 13,0 miljoen). De af te dragen omzetbelasting bedraagt € 1,6 miljoen (2016: € 2,0 miljoen).

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit schulden aan personeel € 24,9 miljoen (2016: € 23,6 miljoen) en nog te betalen kosten met betrekking tot 2017 waarvoor nog geen facturen zijn ontvangen € 28,7 miljoen (31 december 2016 € 21,5 miljoen). Hiervan heeft € 0,9 miljoen betrekking op verplichtingen voor al ontvangen voorraden (31 december 2016 € 1,9 miljoen).

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

I Toekomstige financiële verplichtingen operationele lease, langlopende huurcontracten en investeringen

Operationele lease en langlopende huurcontracten

De nominale waarde van de op 31 december 2017 resterende termijnen voor operationele lease en langlopende huurcontracten bedraagt € 8,8 miljoen.

Het betaalschema luidt als volgt:

Tabel 60

Bedragen in duizenden euro's	Operationele lease	Langlopende huurcontracten	Totaal per jaar
Jaar			
2018	887	1.190	2.077
2019	671	1.083	1.754
2020	532	1.037	1.569
2021	266	826	1.092
2022 en verder	129	2.150	2.279
Totaal	2.485	6.286	8.771

De operationele leasecontracten hebben betrekking op 139 leaseauto's.

Gedurende het verslagjaar zijn leasebetalingen in de winst-en-verliesrekening verwerkt voor een bedrag van € 0,6 miljoen.

De langlopende huurcontracten betreffen vastgoed, zoals het kantoor aan de Arlandaweg, het servicepunt Tickets & Info aan het Stationsplein CS en enkele eindpunthuisjes op verschillende locaties in Amsterdam. Gedurende het verslagjaar zijn huurbetalingen in de winst-en-verliesrekening verwerkt voor een bedrag van € 0,9 miljoen.

Investerings

Op 31 december 2017 staat een bedrag van € 118,8 miljoen uit aan verplichtingen voor investeringen in materiële vaste activa. Dit betreft met name verplichtingen voor de in aanbouw zijnde tramserie. Daartegenover staat een investeringsbijdrage van € 118,8 miljoen.

II Concessie

De Wet aanbestedingsvrijheid OV grote steden is op 1 januari 2013 in werking getreden. Daarbij is de verplichting tot aanbesteding van de OV-concessie Amsterdam vervallen. Het dagelijks bestuur van Vervoerregio Amsterdam kreeg daarbij de keuzevrijheid tussen aanbesteden of inbesteden. Het Dagelijks Bestuur heeft de voorkeur gegeven aan het realiseren van de afspraken in de huidige aan GVB gegunde concessie. De ambitie om meer ontwikkelvrijheid aan de vervoerder te geven is hierbij toegevoegd.

Het dagelijks bestuur van Vervoerregio Amsterdam heeft op 5 december 2013 besloten om de openbaarvervoerconcessie Amsterdam 2012 aan te passen en onder voorwaarden te verlengen tot eind 2024.

III Contract Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur (BORI)

Op grond van de door het college van B&W van Amsterdam vastgestelde strategie voor contractering (12 januari 2010) is de duur van de Overeenkomst Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur verbonden aan de duur van de concessie Openbaar Vervoer. De duur van de Overeenkomst Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur is daarom ook aangepast tot en met 2024.

Op 3 december 2013 heeft het college van B&W van Amsterdam het besluit genomen met GVB het contract "Hoofdlijnen tot wijziging van Overeenkomst Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur 2013/2014 en opstellen Overeenkomst Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur 2015-2024" aan te gaan.

Op 11 september 2015 is de Overeenkomst Beheer & Onderhoud Railinfrastructuur door Gemeente Amsterdam en GVB getekend.

IV GVB Activa BV

De strategische activa van GVB zijn ondergebracht in GVB Activa BV. In de 'Overeenkomst van geclausuleerde koop en overdracht GVB Activa BV' is vastgelegd in welke gevallen Gemeente Amsterdam, GVB Holding NV kan verzoeken de aandelen in GVB Activa BV in eigendom aan haar over te dragen (de 'terugklap').

Gemeente Amsterdam heeft een pandrecht op alle activa, vorderingen en de aandelen in GVB Activa BV. Voor de activa en bijbehorende vorderingen uit verzekeringspolissen en koopovereenkomsten die met investeringsbijdragen van Vervoerregio Amsterdam zijn gefinancierd, berust een pandrecht bij de Vervoerregio Amsterdam. Voor toekomstige investeringen zal volgens deze afspraken worden gehandeld. Op de registergoederen in GVB Activa BV rust een recht van hypotheek.

GVB Activa BV moet jaarlijks bepalen of sprake is van zaken / omstandigheden, die niet direct verband houden met het reguliere onderhoudsprogramma, waardoor de instandhouding of functionaliteit van het activum voor de resterende technische levensduur niet meer is gewaarborgd.

V GVB Veren BV

De strategische activa die betrekking hebben op de veren, met uitzondering van de Noordzeekanaalponten, zijn ondergebracht in GVB Veren BV. In de 'Overeenkomst van geclausuleerde koop en overdracht GVB Veren BV' is vastgelegd in welke gevallen Gemeente Amsterdam GVB Holding NV kan verzoeken de aandelen in GVB Veren BV in eigendom aan haar over te dragen (de 'terugklap').

Op alle activa, vorderingen en de aandelen in GVB Veren BV rust een pandrecht ten behoeve van Gemeente Amsterdam. Op de registergoederen in GVB Veren BV rust een recht van hypotheek.

GVB Veren BV moet ten aanzien van de IJveren jaarlijks bepalen of sprake is van zaken of omstandigheden die niet direct verband houden met het reguliere onderhoudsprogramma, waardoor de instandhouding of functionaliteit van het materieel voor de resterende technische levensduur niet meer is gewaarborgd.

Op 26 april 2013 heeft GVB Veren BV een contract afgesloten met afdeling Verkeer en Openbare Ruimte van Gemeente Amsterdam voor de exploitatie van veerdiensten voor de periode van 1 juli 2013 tot en met 30 juni 2017. Een optie tot verlenging van twee keer een half jaar tot 30 juni 2018, is geëffectueerd.

Parallel daaraan heeft Gemeente Amsterdam, als opdrachtgever voor het onderhoud van de infrastructuur, voor dezelfde periode een contract met GVB Veren BV afgesloten voor het beheer en onderhoud van de benodigde infrastructuur en (varende) activa.

De afdeling Verkeer en Openbare Ruimte van Gemeente Amsterdam is met GVB Veren BV in gesprek over een nieuw contract.

VI Financiële instrumenten

GVB maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten. Hoe GVB omgaat met belangrijke geïdentificeerde risico's staat toegelicht in de risicoparagraaf van het bestuursverslag.

VII Garantierechten en verplichtingen

GVB verleent bij specifieke projecten garantie op de verrichte werkzaamheden aan de infrastructuur. De looptijd van de garantietermijnen verschilt per project. De omvang van deze verplichting kan niet worden ingeschat.

GVB heeft diverse contractuele garantierechten, waaronder de garantierechten ten aanzien van de aanschaf van rijdend materieel.

De aandeelhouder heeft in 2015 ingestemd met het voorstel om statutaire vrijwaring op te nemen in de statuten van GVB Holding NV. Daarmee zijn (oud-)bestuurders en (oud-)commissarissen gevrijwaard voor boetes, kosten en schadeclaims, tenzij er sprake is van opzettelijk, bewust roekeloos of ernstig verwijtbaar gedrag.

VIII Aansprakelijkstelling artikel 2:403 BW

GVB Holding NV heeft voor GVB Exploitatie BV en GVB Infra BV een aansprakelijkstelling in overeenstemming met artikel 2:403 BW afgegeven.

IX Fiscale eenheid omzetbelasting

GVB Holding NV vormt een fiscale eenheid voor de omzetbelasting met GVB Exploitatie BV, GVB Infra BV en GVB Activa BV, waarbij GVB Holding NV het hoofd van de fiscale eenheid is.

X Fiscale eenheid vennootschapsbelasting

GVB Holding NV vormt een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met GVB Exploitatie BV, GVB Infra BV, GVB Stations Retail & Ontwikkeling BV, GVB Commercieel Vervoer BV en MEA BV, waarbij GVB Holding NV het hoofd van de fiscale eenheid is. Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochteronderneming ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting. Deze belastinglast wordt via de rekening-courantverhoudingen met de dochterondernemingen afgerekend.

Toelichting bij de geconsolideerde winst- en-verliesrekening over 2017

10. Netto-omzet

Tabel 61

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Reizigersopbrengsten	286.007	275.180
Contractopbrengst exploitatie openbaar vervoer *	30.505	40.942
Contractopbrengst exploitatie veren **	13.736	13.281
Contractopbrengst dagelijks onderhoud en beheer infrastructuur **	36.389	36.879
Contractopbrengst meerjarenvervangingsplan infrastructuur tram en metro **	25.020	23.273
Contractopbrengst sociale veiligheid *	18.597	18.194
Opbrengst uit werken voor derden	31.048	23.626
Totaal	441.302	431.375
Waarvan: mutatie in onderhanden projecten	-4.474	-2.368
Totaal	436.828	429.007

De contractopbrengsten aangeduid met een * betreffen het contract exploitatie openbaar vervoer inclusief sociale veiligheid met Vervoerregio Amsterdam voor € 49,1 miljoen (2016: € 59,1 miljoen). Contractopbrengsten met ** betreffen de contractopbrengsten van Gemeente Amsterdam voor € 75,1 miljoen (2016: € 73,4 miljoen).

11. Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten betreffen onder andere een vergoeding van Trans Link Systems BV voor oplaadtransacties op de OV-chipkaarten, schade-uitkeringen en een vergoeding voor project- en indienststellingskosten Noord/Zuidlijn.

12. Kosten voor grond- en hulpstoffen

Tabel 62

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Materiaalverbruik en voorraadkosten	19.388	16.891
Inventariskosten	2.377	3.840
Overige grond- en hulpstoffen	339	505
Totaal	22.104	21.236

13. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De kosten voor uitbesteed werk en andere externe kosten betreffen met name werk door derden aan infraprojecten.

14. Lonen en salarissen

Tabel 63

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Salarissen	196.910	187.192
Overige personeelskosten	11.256	10.395
Totaal	208.166	197.587

Tabel 64 **Personeelsaantallen**

	2017	2016
FTE (jaargemiddelde)	3.674	3.579
FTE (ultimo jaar)	3.679	3.633
Aantal eigen personeelsleden (jaargemiddelde)	3.888	3.783
Aantal eigen personeelsleden (ultimo jaar)	3.897	3.840

Hiervan waren 0 werknemers werkzaam buiten Nederland (2016: 0).

Tabel 65 **Bezoldiging bestuurders en commissarissen**

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Algemeen directeur		
* Reguliere beloning	182	182
* Mobiliteitsvergoeding	4	4
* Pensioenlasten	19	16
* Compensatie pensioenregeling	12	11
Financieel directeur		
* Reguliere beloning	175	175
* Mobiliteitsvergoeding	3	1
* Fiscale bijtelling auto	-	8
* Pensioenlasten	19	16
* Compensatie pensioenregeling	11	10
Directeur Techniek en Operatie		
* Reguliere beloning	180	-
* Mobiliteitsvergoeding	4	-
* Pensioenlasten	19	-
Totaal bestuurders	628	423
Commissarissen	94	110
Totaal	722	533

15. Sociale lasten

Tabel 66

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Premies sociale verzekeringen	25.726	29.830
Pensioenbijdragen	25.915	21.550
Totaal	51.641	51.380

De pensioenbijdragen betreffen vooral de premie voor de ouderdomspensioenregeling die is ondergebracht bij ABP.

16. Afschrijvingen op materiële vaste activa

Tabel 67

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Afschrijvingen	59.084	55.758
Boekresultaat desinvesteringen	-300	60
Amortisatie investeringsbijdragen	-45.905	-42.932
Totaal	12.879	12.886

De samenstelling van de posten afschrijvingen op materiële vaste activa en amortisatie van investeringsbijdragen is te vinden in de toelichting op de balans met betrekking tot de materiële vaste activa.

17. Overige bedrijfskosten

Tabel 68

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Tijdelijk ingehuurd personeel	42.938	44.165
Energiekosten	18.285	17.830
Belastingen en verzekeringen	6.897	6.194
Huur	1.948	1.996
Transportkosten	1.195	1.302
Diverse bedrijfskosten	23.620	41.749
Vrijval overige voorzieningen	-	-2.352
Totaal	94.883	110.884

Onder de diverse bedrijfskosten zijn kosten gerelateerd aan de OV-chipkaarten opgenomen.

Honorarium accountantsorganisatie

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

Tabel 69

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Controle van de jaarrekening	296	280
Andere controlewerkzaamheden	210	183
Totaal controlewerkzaamheden	506	463
Fiscale advisering	66	129
Andere niet-controle diensten	-	61
Totaal	572	653

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en onafhankelijke externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort die kunnen worden toegerekend aan het verslagjaar.

18. Financiële baten en lasten

Tabel 70

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Financiële baten	7	40
Financiële lasten	-	49
Totaal	-7	9

19. Vennootschapsbelasting

Met betrekking tot verliezen van de fiscale eenheid geldt een voorwaartse verliesverrekening van negen jaar. Een uitgestelde belastingvordering wordt opgenomen voor zover het op basis van prognoses waarschijnlijk is dat in de toekomst voldoende belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van de actiefpost kunnen worden aangewend. De prognoses zijn gebaseerd op het meest recente meerjarenplan.

Tabel 71

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
GVB Holding NV vennootschappelijk	-82	-150
GVB Exploitatie BV	1.691	-4.497
GVB Infra BV	1.437	425
GVB Activa BV	18	16
GVB Veren BV	11	-
GVB Stations Retail & Ontwikkeling BV	-47	-56
GVB Commercieel Vervoer BV	-2	-
MEA BV	-	-
Totaal	3.026	-4.262
Toepasselijk belastingtarief	25,0%	25,0%
Effectief belastingtarief	45,2%	37,2%

Het toepasselijke belastingtarief is het van toepassing zijnde statutaire Nederlandse vennootschapsbelastingtarief. Het effectieve belastingtarief wijkt af van het toepasselijke belastingtarief. De verschillen kunnen als volgt worden weergegeven:

Tabel 72

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Resultaat voor belastingen	6.696	-11.468
Belasting o.b.v. toepasselijk belastingtarief	-1.674	2.867
Belasting o.b.v. effectief belastingtarief	-3.026	4.262
Vershil	-1.352	1.395
Vershil betreft:		
Permanente verschillen (niet aftrekbare kosten)	-188	-152
Tijdelijke verschillen boekwaarde materiële vaste activa	-1.478	1.478
Cost-plus-methode GVB Activa BV	-14	-12
Toepassing objectvrijstelling GVB Veren BV	325	81
Correctie vpb 2016	3	-
Totaal	-1.352	1.395

Vennootschappelijke jaarrekening 2017

Vennootschappelijke balans op 31 december 2017 (voor resultaatbestemming)

Tabel 73

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Activa		
Vaste activa		
20 Financiële vaste activa	124.368	220.388
Totaal vaste activa	124.368	220.388
Vlottende activa		
21 Vorderingen	10.757	28.866
22 Liquide middelen	29.665	30.385
Totaal vlottende activa	40.422	59.251
Totaal activa	164.790	279.639
Passiva		
23 Eigen vermogen	96.397	95.989
24 Voorzieningen	1.214	1.066
25 Langlopende schulden	42.754	131.178
26 Kortlopende schulden	24.425	51.406
Totaal passiva	164.790	279.639

Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening over 2017

Tabel 74

Bedragen in duizenden euro's	2017	2016
Vennootschappelijk resultaat na belastingen	-245	-450
Resultaat uit deelnemingen	3.915	-6.756
Resultaat na belastingen	3.670	-7.206

Toelichting bij de vennootschappelijke jaarrekening

De vennootschappelijke jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de 'Richtlijnen voor de jaarverslaggeving', uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de vennootschappelijke jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de grondslagen voor waardering van activa en passiva.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Toelichting bij de vennootschappelijke balans op 31 december 2017

20. Financiële vaste activa

Tabel 75

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Latente belastingvorderingen	1.281	2.800
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	72.947	146.288
Vorderingen op groepsmaatschappijen	50.140	71.300
Totaal	124.368	220.388

Latente belastingvorderingen

De latente belastingvorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

De waarde van de deelnemingen in groepsmaatschappijen is toegenomen door de resultaten van de dochters en afgenomen door de terugstorting van het agio dat twee van de dochters hadden ontvangen bij de oprichting in 2006.

Vorderingen op groepsmaatschappijen

De vordering op 31 december 2017 van € 50,1 miljoen betreft een langlopende lening aan GVB Activa BV van € 49,0 miljoen, een langlopende lening aan GVB Stations Retail & Ontwikkeling BV van € 1,1 miljoen en een langlopende lening aan GVB Commercieel Vervoer BV van € 40.000.

De rente voor deze leningen wordt jaarlijks op 1 januari bepaald op basis van het Euribor-twaalfmaandspercentage verhoogd met 100 respectievelijk 140 basispunten per jaar. Aflossing geschiedt zodra en voor zover de vrije kasstroom van GVB Activa BV, GVB Stations Retail & Ontwikkeling BV en GVB Commercieel Vervoer BV dat toelaat.

21. Vorderingen

Tabel 76

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2017	31 december 2016
Vorderingen op groepsmaatschappijen	10.755	28.865
Overige vorderingen	2	1
Totaal	10.757	28.866

GVB Holding NV heeft een kortlopende vordering op GVB Activa BV.

Deze vordering heeft een looptijd korter dan één jaar.

22. Liquide middelen

De liquide middelen bestaan op 31 december 2017 voor € 0,2 miljoen (2016: € 0,5 miljoen) uit vrij opneembare banktegoeden. Een bedrag van € 29,5 miljoen (2016:

€ 29,9 miljoen) is ondergebracht in spaarproducten waarbij de rente variabel is en de bedragen vrij opneembaar zijn.

23. Eigen vermogen

Tabel 77

Bedragen in duizenden euro's	Gestort aandelenkapitaal	Agio	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	2017	2016
Boekwaarde op 1 januari	20.000	58.830	24.365	-7.206	95.989	108.703
Dividenduitkering	-	-	-3.262	-	-3.262	-5.508
Resultaatbestemming	-	-	-7.206	7.206	-	-
Resultaat boekjaar	-	-	-	3.670	3.670	-7.206
Boekwaarde op 31 december	20.000	58.830	13.897	3.670	96.397	95.989

Gestort aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 100 miljoen, verdeeld in 100.000 gewone aandelen van nominaal € 1.000 per stuk. Er zijn 20.000 geplaatste aandelen die geheel zijn volgestort. Alle geplaatste aandelen zijn in handen van Gemeente Amsterdam. De aandeelhouders zijn gerechtigd tot dividend dat jaarlijks wordt gedeclareerd op basis van het besluit van de algemene vergadering betreffende de resultaatbestemming. De aandeelhouders hebben het recht om per aandeel één stem uit te brengen tijdens vergaderingen van de vennootschap.

Agio

Het agio is ontstaan als gevolg van de inbreng van de boekwaarde van de activa en passiva op 1 januari 2007 van de gemeentelijke dienstakken GVB, Veren en MEA BV, boven de waarde van het geplaatste en gestorte kapitaal.

Overige reserves

De dividenduitkering die op 17 mei 2017 is vastgesteld door de algemene vergadering en in 2017 is uitbetaald aan de aandeelhouder, is onttrokken aan de overige reserves.

Voorstel tot resultaatbestemming

Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld het resultaat over 2017 van € 3,7 miljoen toe te voegen aan de overige reserves.

24. Voorzieningen

Er is een voorziening gevormd voor de deelneming GVB Stations Retail & Ontwikkeling BV en GVB Commercieel Vervoer BV in verband met hun negatieve vermogen.

25. Langlopende schulden

De langlopende schuld aan GVB Exploitatie BV bedraagt op 31 december 2017 € 42,8 miljoen. Deze lening is voor onbepaalde tijd verstrekt en kan op elk moment door GVB Holding NV worden verhoogd of verlaagd. De rente wordt jaarlijks op 1 januari voor twaalf maanden bepaald op basis van het Euribor-twaalfmaandspercentage opgehoogd met 100 basispunten.

26. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bestaan uit schulden aan groepsmaatschappijen. Deze schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

Tot slot

Aansprakelijkstelling

GVB Holding NV heeft ten aanzien van de volgende vennootschappen een aansprakelijkstelling in overeenstemming met artikel 2:403 BW afgegeven voor GVB Exploitatie BV en GVB Infra BV.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die nieuwe informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Dividenduitkering

Aan de algemene vergadering van 23 mei 2018 wordt voorgesteld het dividend over 2017 vast te stellen op € 2,7 miljoen. Dit voorstel is overeenkomstig het dividendbeleid dat in 2013 is vastgesteld door de algemene vergadering. Het dividendvoorstel is niet verwerkt in de jaarrekening.

Amsterdam, 22 maart 2018

Directie

A.C. van Huffelen
M.C.J.M. Lohmeijer
T.A.M. Middelkoop

Raad van commissarissen

Drs. S.J. van Aken
Drs. A.J. Bakker
A.H. Bruins Slot
Drs. D. del Canho
Mr. E.F. van Galen

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming

Conform artikel 18 lid 1c van de statuten van GVB Holding NV stelt de algemene vergadering de bestemming van het resultaat vast.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering en de raad van commissarissen van GVB Holding N.V.

Verklaring over de jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van GVB Holding N.V. een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vennootschap en de groep op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017 van GVB Holding N.V. te Amsterdam ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van GVB Holding N.V. en haar dochtermaatschappijen (samen: 'de groep') en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van GVB Holding N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag (bestaat uit: GVB in Vogelvlucht, Strategie, Resultaten, Governance en verslag raad van commissarissen); en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 22 maart 2018

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. J. van Meijel RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van GVB Holding N.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel.

Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage bij de controleverklaring

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van GVB Holding N.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel.

Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.